

Петро ЦИБЕНКО: «Головна проблема не в законах, а в їх виконавцях»

Незважаючи на численні пільги й гарантії з боку держави, багатомільйонна армія ветеранів та інвалідів потребує запровадження механізму реалізації права на безоплатну юридичну допомогу. Про це йдеться в законопроекті № 10023 (про внесення змін до деяких законів України щодо соціального захисту окремих категорій громадян). Одним із співавторів цього документа є народний депутат України Петро ЦИБЕНКО – голова ради Організації ветеранів України, Перший заступник Голови Комітету Верховної Ради у справах пенсіонерів, ветеранів та інвалідів.

Прокурори в ролі захисту

– Шановний Петре Степановичу, чим, на вашу думку, зумовлена необхідність розгляду законопроекту № 10023?

– Річ у тім, що пенсіонерами, ветеранами й інвалідами є представники золотого покоління нашої країни. Саме їхньою працею, потом і кров'ю збудовано, збережено й захищено все те, що є в Україні. В радянську епоху ці люди правової допомоги не потребували. Тоді їх захищала держава. Проте згодом нагрянув капіталізм. Підкреслюю, капіталізм, який є в нас, – то дикий капіталізм. Отож і постала потреба у правовій допомозі. Абсолютна більшість людей похилого віку (як, до речі, й багато інших громадян) виявилися до цього не готовими. В юридичних питаннях вони не обізнані. Тому наш парламентський комітет не раз звертався до Кабміну з проханням ініціювати питання про правову допомогу. Довго ми умовляли урядовців. І врешті вони подали такий законопроект і ухвалили його як закон.

Проте останнім часом простежується досить специфічна річ: до будь-якого урядового законопроекту, що подається на парламентський розгляд, внести якісь доповнення практично неможливо. На жаль, в ухваленому законі не передбачили цілу низку істотних змін до інших законів: «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», «Про основні засади соціального захисту ветера-

нів праці та інших громадян похилого віку в Україні», «Про жертви нацистських переслідувань». Відверто кажучи, я не можу собі уявити, що це за закон, якщо правову допомогу не може отримати ні інвалід Великої Вітчизняної війни, ні учасник бойових дій, ні жертва нацистських переслідувань. Саме тому наш комітет ініціював ухвалення законопроекту № 10023. Ми вважаємо, що така правова допомога вкрай потрібна.

– Згідно з вашим проектом пропонується внести зміни до статті 16 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту». Що саме мається на увазі?

– Ідеться про те, щоб статтю 16 доповнити новою частиною такого змісту: «Особи, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, мають право на безоплатну правову допомогу відповідно до Закону України «Про безоплатну правову допомогу» стосовно питань, пов'язаних з їх соціальним захистом». До цих осіб належать Герої Радянського Союзу, Герої України, ветерани Великої Вітчизняної війни, які нагороджені трьома й більше орденами «Солдатської слави» або чотирма медалями «За відвагу».

– Це добре, що такі особи разом із ветеранами інших категорій отримають право на безоплатну правову допомогу. А як бути з фінансовим забезпеченням цих норм?

– Говорити про додаткове фінансування тут не варто. Ідеться про

надання правової допомоги з боку штатних працівників органів прокуратури. Ми накладаємо на них певні зобов'язання.

– Отакої! Прокурори стануть адвокатами?

– Не зовсім так. Прокурори будуть проводити позови щодо соціального захисту згаданих осіб.

– З огляду на це прошу уточнити: як запроваджуватиметься механізм реалізації права на правову допомогу інвалідами, котрі отримують пенсії в розмірі менш як два прожиткові мінімуми?

– Гадаю, не варто робити градації щодо розміру пенсій. Згідно з новим законопроектом надання правової допомоги передбачається для всіх суб'єктів згаданих чотирьох законів.

Додаток журналу **Віче**

В урядовому законопроекті № 9496 передбачено запровадження механізму реалізації права на юридичну допомогу ветеранам війни та особам, які належать до числа жертв нацистських переслідувань. У свою чергу, депутатський законопроект № 10023 розширює перелік категорій таких осіб: до них також належать інваліди, які отримують пенсію в розмірі менш як два прожиткові мінімуми, особи, які мають особливі заслуги та особливі трудові заслуги перед Батьківщиною.

Держбюджетом — по пільгах!

— Чи враховуватиме комітет висновок Головного науково-експертного управління (ГНЕУ) Верховної Ради? Зокрема, аналітики звертають увагу на назву проекту — «щодо соціального захисту окремих категорій громадян». Хоча в самому документі пропонується врегулювати питання про надання безоплатної правової допомоги...

— Мені така позиція не зрозуміла. На превеликий жаль, працівники цього правління дуже часто грішать тим, що не лише аналізують зміст документа, а й зачіпають сферу, яка їх безпосередньо не стосується. У цьому разі голова має боліти в парламентського бюджетного комітету або в Міністерства фінансів. Для нас головне — ухвалити проект у першому читанні. Це, так би мовити, затвердження концепції в цілому. А далі піде процес напрацювання: ми уважно проаналізуємо й висновки ГНЕУ, й ті пропозиції, що з'являться у процесі обговорення.

— Запропонований проект відтворює положення Закону України «Про безоплатну правову допомогу», якими вже передбачено право на безоплатну правову допомогу для зазначених категорій громадян. Для чого таке дублювання?

— Ні! Це не дублювання, а нормальний процес імплементації. Ми маємо внести зміни до чотирьох зазначених законів, які стосуються соціального захисту ветеранів, інвалідів та інших категорій громадян.

— Значний обсяг таких змін передбачено в урядовому проекті № 9496. То чи не варто обидва документи об'єднати в одне ціле?

— Я не вважаю, що урядовий законопроект є альтернативою депутатському. Вони один одного взаємодоповнюють. Якщо Верховна Рада погодиться, то їх розглядатимуть одночасно. У процесі підготовки до другого читання їх навіть можуть об'єднати. Такі випадки в нас траплялися часто. І це правильно.

— Що можете сказати про подальшу долю урядового проекту № 9127 (про гарантії держави щодо рішення судів), який «замахнувся» на скасування пільг для 16 категорій громадян? Саме через це торішньої осені ветерани-«афганці» штурмували Верховну Раду...

— Наші шановні читачі, напевно, знають, що саме фракція Компартії найбільш системно й послідовно ви-

ступала проти такої ідеї. Ми розуміли, що це порушення 22-ї статті Конституції — звуження прав 16 категорій громадян. На жаль, положення проекту № 9127... включено в державний бюджет на 2012 рік.

— Що це означає? 16 категорій громадян позбавлені пільг?

— Так! Звісно, урядовців така ситуація не задовольняла. Тому що закон про держбюджет специфічний: його дія обмежена 2012 роком. А вони хотіли позбавити пільг назавжди і... пішли далі. Спочатку «застрахувалися» на цей рік, а згодом ще й звернулися до Конституційного Суду України (КСУ). Пам'ятаєте про ті два ганебні (інакше й не назвеш) рішення КСУ — у грудні 2011-го й січні 2012-го? Фактично во-за поставили попереду коня. Про що йдеться? Законодавчі функції передали... Кабінету Міністрів (!). Де таке бачено? Вищий орган виконавчої влади вирішує питання лише щодо порядку видачі матеріальної допомоги. А ось її розміри й періодичність видачі — це питання Верховної Ради.

— Цікаво виходить: урядовий законопроект «поховали», а справа його живе?

— На жаль, так. Але навіть у найгіршій ситуації треба шукати позитив. Все-таки краще, що ідея про скасування пільг матеріалізувалася в законі про держбюджет на 2012 рік, а не в проекті № 9127. Інакше їх скасували б назавжди. Отже, в 2013 році це питання знову поставне на порядку денному.

— Як ви відреагували на згадані два рішення КСУ?

— Ми ініціювали звернення 12 ветеранських організацій до КСУ та перших осіб держави з вимогою, щоб ці рішення скасували. Ідеться не лише про порушення 22-ї статті Конституції. Найстрашніше в іншому: руйнується принцип поділу влади на законодавчу, судову й виконавчу. Його вже фактично немає. Ідеться про дуже серйозні речі, які ігнорувати не можна.

— Хто сьогодні має нести відповідальність за проблеми, пов'язані із вкрай низьким соціальним забезпеченням інвалідів?

— Можливо, мої слова викличуть у читачів обурення, мовляв, це неправда. Але я все-таки скажу: в Україні за останні роки створено одну з найдосконаліших законодавчих баз у сфері соціального захисту ветеранів. Підкреслюю, одну з найдосконаліших законодавчих баз на пострадянському просторі. Це свята правда. Прощу

читачів не обурюватися, а зрозуміти мене. Я знаю, про що кажу, бо два парламентські скликання очолював профільний Комітет Верховної Ради. Мені відомі закони Росії, Білорусі та інших сусідів. На жаль, крім цієї найдосконалішої бази, наявна ще й вертикаль тотального невиконання законів (у сфері соціального захисту ветеранів). Ось у чому проблема. Я не стверджую, що ветерани були б щасливі на сто відсотків, якби закони виконували. Але вони жили б значно краще. Для прикладу: щороку до Дня Перемоги передбачена одноразова виплата залежно від категорії. Так-от, торік представники найповажнішої й найбільш захищеної категорії — інваліди першої групи — отримали по одній тисячі гривень.

— А скільки вони повинні отримати за законом?

— Близько восьми тисяч гривень. Тобто десять мінімальних пенсій, як це й записано в законі. До чого я веду? Торік інваліди першої групи отримали вдвічі більше, ніж позаторік. Але! Ця сума у вісім разів менша за ту, що передбачена законом. Отже, річ не в законодавчій базі, а в органах виконавчої влади. Головна проблема не в законах, а в їх виконанні.

Розмову зі
Валентин КОВАЛЬСЬКИЙ.

Сказано!

**Президент
України
Віктор
ЯНУКОВИЧ:**

«Захист і підтримка громадян літнього віку є пріоритетним напрямом та головним обов'язком держави й суспільства. Для досягнення цієї мети нами обрано курс на проведення системних реформ, що сприятимуть підвищенню соціальних стандартів та поліпшенню добробуту наших співвітчизників. Перші найскладніші кроки вже зроблено. На часі — запровадження на законодавчому рівні дієвого механізму осучаснення пенсій, що дасть нам можливість значно підвищити їхній розмір та посилити соціальний захист ветеранів і пенсіонерів. Ці актуальні й непрості питання й надалі перебуватимуть під моїм особистим контролем».